

Työmarkkinat muuttuvat – mitä tapahtuu rakenteille?

Pääministerin käynnistämät yhteiskuntasopimustunnustelut ovat päättyneet tuloksettomina. Todellisuudessa koko ajan käytiin tunnusteluja keskitettyjen tulopoliittisten neuvottelujen asialistasta selvitysmies Saloniuksen johdolla. Tunnusteluissa asialistalla olivat työaikapankit, muutosturva, yt-laki, nollasopimukset yms. Elinkeinoelämän keskusliitto ja palkansaajakeskusjärjestöt olivat niin kaukana toistaan, ettei edes asialistaa saatu aikaiseksi. Palkkasopimusten loppumisen etäisyys ei kasvattanut tarpeeksi paineita neuvotteluiden aloittamiselle. Seuraava neuvotteluyritys lähtee taas tyhjältä pöydältä.

Nyt maan hallitus miettii ja arvioi seuraavia siirtoja hallitusohjelman mukaisesti. Ohjelman linjauksista ja kirjauksista valitaan toteutettavat kärkihankkeet. Näitä uusia avauksia ajetaan normaalin lainsäädäntötyön kautta. Kohteena lienee työttömyysturva, vuorotteluvapaa, leikkaukset, säästöt, sote-uudistus ja varmaan myös uusia asioita nousee esille.

Sote-uudistus tulee olemaan suuri muutos julkisella sektorilla. Pöystin raportin pohjalta näyttää olevan tarkoitus käynnistää 9-12 sote-aluetta 20 sairaanhoitopiiriin, 15 erityishuoltopiiriin ja nykyisten kuntayksiköiden sijaan. Kunnista siirtyisi yli puolet henkilöstöstä ja menoista uusille itsenäisille toimijoille. Maakuntaliittojen toiminnot sulautuisivat sote-alueille, kuten todennäköisesti myöhemmin aluehallintovirastot (AVI) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY). Muutosten vaikutukset kohdistuisivat ainakin henkilöstöön, omaisuusmassoihin, uuteen alueelliseen vaalijärjestelmään ja toiminnan rahoituksen järjestämiseen.

Henkilöstön osalta on esitetty noudatettavan liikkeenluovutusperiaatteita, kunta-alan TES/VES järjestelmiä ja eläkevakuuttamisessa Kevan eläketurvaa. Siitä huolimatta nähtäväksi jää, miten ja mitä sote-alueiden heijastuksia tulee jällelle jääviin kuntiin. Varmasti yt-neuvotteluita on odotettavissa, kun muuttuneessa tilanteessa järjestellään työprosesseja ja – tehtäviä uudelleen.

Kuntatekniikan viranomaistoimintoja on jo keskitetty suuremmiksi alueellisiksi kokonaisuuksiksi. Tällä tavalla on haettu synergiaetuja, koska monet tekniset työprosessit kytkeytyvät luonnollisesti toisiinsa. Tämän ovat vahvistaneet paikalliset toimijamme talvella tehdyssä kyselyssä.

Näissä muutoksen pyörteissä voi oikeutetusti kysyä, että vastaavatko nykyiset työmarkkinarakenteet tai –menettelyt tulevaisuuden tarpeita? Työn tekemisen muotoja ovat muun muassa vakituiset ja osa/määräaikaiset työt, yrittäjyys, vuokratyöt, projektit/hankkeet ja näiden yhdistelmät. Uudelleen asemointia järjestöjen kannattaa miettiä ja valmistella yhdessä, koska vie aikansa tehdä muutoksia ja poisoppia vanhoja toimintatapoja.

Nuorten järjestäytyminen ja ammattiliittositoutuneisuus on jatkuvasti laskenut eri selvitysten mukaan. Syyksi mainitaan muun muassa määrä- tai osa-aikaiset työsopimukset ja yksinyrittäjyys sekä se, että ay-liikkeessä ajetaan vain vakituisissa työsuhteissa olevien asioita. Toisaalta taustalla voivat olla elämäntapavalinnat työn ja vapaa-ajan määrän suhteen. On siis hyvin perusteltua, että yksilötasolla tulevaisuudessa ansainta voi perustua muihin seikkoihin kuin ajan myymiseen. Ansainta voi muodostua ajan ohella esimerkiksi verkostoista, innovaatioista, erityisosaamisesta, käytettävyydestä, käyttöoikeuksista, brändeistä, ratkaisuksista, konsepteista tai näiden yhteisvaikutuksista.

Nykynuorten kannattaa osallistua ay-toimintaan ja kehittää toimintaa omia ja ajan tarpeita vastaavaksi. Jokainen ikäpolvi joutuu kantamaan vastuun omasta tulevaisuudestaan, ei sitä muut tee. Lopullinen yhteisymmärrys koostuu lopulta siitä, miten eri sukupolvien edustajat tekevät yhteistyötä.

Työhistorian alussa on huolehdittava nuorten mahdollisuudesta päästä kiinni työelämään ja hankkia työkokemusta. Töiden loppuessa siirtyminen uuteen työhön tulee olla mahdollisimman nopeaa ja

joustavaa. Ikääntyvällä työntekijällä tulee olla mahdollisuus jatkaa jaksamisen mukaan työelämässä entistä pidempään.

Kaikki edellä kuvatut muutokset edellyttävät yhteiskunnan järjestelmiltä uudistumista ja nopeutumista. Tulevaisuuden työurat tulevat olemaan sirpaleisempia. Tästä syystä olisi hyvä, jos voisi vaihtaa esimerkiksi palkansaajasta yrittäjäksi tai toisinpäin suhteellisen helposti ja nopeasti, mutta menettämättä sosiaali- tai työttömyysturvaa yms. Muutostilanteiden pitäisi olla joustavia ja ne eivät saa aiheuttaa yksittäiselle henkilölle taloudellisia tai muita odottamattomia ongelmia.

Muuttuvissa olosuhteissa tarvitaan uudistumista, ammattiliittoja, niiden palveluita ja osaamista tukemaan palkansaajien arkea.

Mukavaa työmarkkinasyksyä ja työniloa!

puheenjohtaja

Keijo Houhala, insinööri (YAMK)

KTK Tekniikan Asiantuntijat ry

Kirjallisuuslinkit:

KTK Kuntien viranomaistoiminnan tulevaisuus 2015 (tekninen sektori)

<http://ktk--ry-fi->

bin.directo.fi/@Bin/f80ee34cf9f4a07312895d42b86c5bf0/1440351453/application/pdf/1357872/KTK%20Kuntien%20viranomaistoiminnan%20tulevaisuus%202015.pdf

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja itsehallintoalueiden perustamisen sekä aluehallintouudistuksen valmistelu (Tuomas Pöysti et. al 14.8.2015)

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/126795/URN_ISBN_978-952-00-3600-3.pdf?sequence=1

Palkansaajien järjestäytyminen Suomessa vuonna 2013

https://www.tem.fi/files/43417/TEMjul_52_2015_web_10072015.pdf

Pääministeri Sipilän hallituksen ohjelma

http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82